

AMÈRICA LLATINA EN EL PUNT DE MIRA D'ISRAEL

Jamal Juma

01/08/2009

www.stopthewall.org

<http://spanish.stopthewall.org>

Seguirà la política d'Amèrica del Sud avançant en la construcció d'un nou ordre continental i mundial basat en la democràcia, els drets humans i la solidaritat mútua, o caurà presa de les estratègies d'Israel que soscaven l'emancipació d'Amèrica Llatina i el Sud Global?

El ministre israelià d'Assumptes Exteriors, Avigdor Lieberman, es troba en una gira de 10 dies per Amèrica del Sud, la primera de la seva classe en més de dues dècades. El seu viatge té com a objectiu el llançament d'una nova direcció per la política exterior d'Israel, que busca dirigir-se cada cop més cap al subcontinent. El poble del Brasil i d'Argentina l'han rebut amb sorolloses protestes de carrer, denunciant-lo com un emblema del racisme, feixisme i colonialisme d'Israel. La gent s'ha negat a jugar el paper de silenciosos amfitrions dels membres d'un règim que durant més de seixanta anys ha impedit que els refugiats palestins tornin a les seves llars, oprimint a la resta de la població i desenvolupant formes cada cop més greus de repressió i apartheid. La brutal matança i el setge de Gaza de principis d'aquest any, i la continuada construcció del mur i dels assentaments no són sinó dues de les qüestions que s'afegeixen a la percepció gradual que la gent comú té a tot el món d'Israel com un estat pària. Però el conflicte d'interessos entre Amèrica del Sud i Israel va més enllà de la solidaritat amb Palestina. La nova política d'Israel cap a Amèrica del Sud força al continent a una presa de decisions fonamentals respecte les seves pròpies aspiracions i alienaments geopolítics.

L'interès creixent d'Israel a la regió està parcialment motivat per l'enduriment de les aliançes amb Europa i Amèrica del Nord, els seus aliats tradicionals. Políticament, inclús un primer ministre conservador com el francès Sarkozy, ha aconsellat al govern israelià que destitueixi a Lieberman en favor d'una figura més presentable. En el pla econòmic, el 21% dels exportadors israelians han anunciat pèrdues degut als boicots a Europa. Per compensar això, Israel ha desenvolupat recentment interessos a Amèrica del Sud, així com a Àfrica, molt més vitals i estratègics que en el passat.

Fins fa poc, el recolzament d'Israel al neoliberalisme i la intervenció d'EUA al continent ha estat dirigit principalment a congraciar el règim sionista amb el govern dels EUA, del recolzament polític i econòmic del qual depenen. Això va permetre a Israel limitar la influència dels moviments d'alliberament d'Amèrica Llatina, que van conservar una fort posició al costat de la lluita palestina. Per a Israel, un estat colonial construït sobre la base de l'expulsió i la repressió continua de la població indígena, l'augment de les forces anti-colonials i emancipadores a qualsevol lloc del món constitueix una amenaça potencial pel paradigma sobre el que es construeix.

Durant dècades d'intervenció militar d'EUA i de recolzament a governs i dictadures feixistes a tot el continent, Israel estava allí per ajudar a la formació de paramilitars

feixistes i dels esquadrons de la mort de les dictadures. Entre altres, operaris israelians van ajudar a formar a la contra nicaragüenca d'extrema dreta, i proporcionant intel·ligència i armes petites al règim guatemaltec que va matar a més de 200.000 persones, que va arrasar poblats i que va desplaçar a més d'un milió de persones -igual que ha fet Israel amb els palestins-. Sempre que els EUA no actuaven directament, Israel estava allí per fer el seu treball brut. Això ha obert un gran mercat per les indústries israelianes d'armament i intel·ligència, però rara vegada va estar acompanyat d'una política global d'acords comercials.

En temps de crisi econòmica mundial i de contractació dels mercats d'Europa i Amèrica del Nord, on els primers èxits del moviment de boicot han començat a sumar-se a les dificultats d'Israel, trobar nous socis comercials es converteix en un assumpte crucial. L'expansió a gran escala en mercats al món àrab i musulmà està exclosa. Inclús quan els governs estan forçats a suspendre el boicot i les sancions, com a Egipte o Jordània, el consens públic impedeix de forma eficaç que les inversions, serveis i productes israelians penetrin als mercats.

Amèrica Llatina, i especialment els països del Mercosur, com Brasil i Argentina, són un salvavides potencial pels productes i serveis israelians. Per tant, no és d'estranyar que Lieberman hagi reiterat una i altra vegada durant la seva gira pel continent la necessitat de que el Mercosur ratifiqui l'acord de lliure comerç amb Israel, firmat al 2008. A més, està celebrant àmplies reunions amb empreses locals en cadascun dels països, amb la finalitat d'impulsar la cooperació econòmica amb Israel.

Mentre que per Israel Amèrica del Sud ha adquirit una renovada importància, per la població del continent, Israel no té res nou per oferir. Les armes i l'entrenament militar israelians segueixen matant a llatinoamericans a tot el continent. Colòmbia és probablement el major receptor d'armes i formació israelianes. "Vaig aprendre una quantitat infinita de coses a Israel, i a aquest país li dec part de la meva essència, les meves fites humanes i militars", va admetre el cap paramilitar colombià i narcotraficant Carlos Castaño. Inclús den països com Brasil, Israel segueix participant activament en la repressió de la població. Amnistia Internacional i altres organitzacions de drets humans han muntat una campanya demanant a l'estat de Ríó de Janeiro que deixi d'utilitzar el Caveirao, vehicle blindat importat d'Israel, per matar indiscriminadament, intimidar a comunitats senceres i per muntar operacions que impliquen l'us excessiu de la força. Si bé tot el continent americà ha aïllat al règim actual a Hondures, després del derrocament del president legítim, el líder del cop ha anunciat el recolzament israelià al seu govern. Varis comentaristes han destacat que en els mesos abans del cop, l'ambaixada d'Israel va ser l'escenari d'un intens moviment diplomàtic amb importants representants de la oposició, inclòs Micheletti.

Pitjor encara, la diplomàcia israeliana està dissenyada per bloquejar efectivament els esforços estratègics d'Amèrica del Sud que des de fa molt de temps s'orienten a desenvolupar les relacions Sud-Sud, com la creació del Mercosur o del Banc del Sud i els esforços diplomàtics per crear relacions especials amb la iniciativa IBSA (Índia, Brasil, Sud-àfrica). L'enfortiment de les relacions amb el món àrab i els productors d'energia de l'Orient Mitjà són vincles estratègics que poden permetre que el Sud global desenvolupi un paper més important en la política mundial, per així crear un ordre mundial més just. Els esforços diplomàtics d'Israel s'orienten en contra de tots aquests projectes. L'espantaocells de la influència d'Orient Mitjà, i especialment d'Iran, desplegat un cop més per Lieberman, té per objectiu trencar aquests nous i importants llaços de cooperació econòmica entre la OPEP i altres estats productors d'energia. Això es veu agreujat per

crides explícites per restringir els projectes d'unitat d'Amèrica del Sud. Els esforços virulents per fer xantatge a la majoria dels estats membres de l'ALBA, en cas de tenir èxit, fragmentarien la integració entre els països i les economies del continent.

De fet, la visita de Lieberman a Amèrica del Sud, i la nova estratègia de política exterior d'Israel, obliguen als Governos i pobles d'Amèrica del Sud a prendre una elecció, que va molt més enllà de la solidaritat amb Palestina: Avançarà la política d'Amèrica del Sud en la construcció d'un nou ordre continental i mundial basat en la democràcia, els drets humans i la solidaritat mútua, o caurà presa dels que estan treballant en contra de l'emancipació d'Amèrica Llatina i el Sud Global?

Les protestes durant la visita de Lieberman mostren on la gent està parada. Mostren que els que han construït un estat colonial sobre la destrucció del poble palestí i que han impulsat l'apartheid als excessos més brutals mai vistos, no poden mai ser aliats i socis dels països democràtics i progressistes. De fet, l'elecció dels països a l'agenda de Lieberman probablement no ha sigut tan difícil -no molts altres estats d'Amèrica del Sud haurien acollit al ministre racista. Només a Brasil, Perú i Colòmbia, els caps d'Estat han acceptat reunir-se amb Lieberman. Això li dóna al president Lula una problemàtica posició ambigua- el líder d'un govern progressista, llest per trobar-se amb els que es dediquen a la neteja ètnica continuada a Palestina, i que han finançat i promogut la repressió dels pobles d'Amèrica Llatina. Esperem que les recents victòries guanyades pels pobles d'Amèrica Llatina es tradueixin en una voluntat d'imposar les demandes populars als governs que encara avui donen la benvinguda a Lieberman.

La societat civil palestina ha expressat reiteradament la seva demanda als estats d'Amèrica del Sud de no ratificar el Tractat de Lliure Comerç (TLC) amb Israel, un tractat que finançarà la opressió i la desposseïció del poble palestí. Inclús deixant de banda la moral i les implicacions polítiques respecte a Palestina, el tractat no ofereix cap benefici econòmic significatiu per Amèrica Llatina. El lliure comerç amb una petita economia en gran mesura mancant de recursos, com la d'Israel, ajudaria a un número insignificant d'empreses i treballadors d'Amèrica del Sud.

La ratificació del TLC amb Israel és la vara de mesurar per la que el món ha de mesurar la política d'Amèrica del Sud. Al acceptar el tractat, tota la retòrica dels drets humans, la democràcia i la causa comú es convertiren en paraules buides, que no posarien cap pressió sobre Israel; al rebutjar-lo, Amèrica del Sud pot obrir un nou capítol en la història de la cooperació entre el Sud global, i la lluita per l'emancipació de Palestina -un món en el que promeses buides de seixanta anys d'edat, siguin per fi recolzades per mesures concretes-.

L'autor és coordinador de la Campanya Popular Palestina contra el Mur de l'Apartheid